

TELEGRAFUL ROMANU.

Nr. 67. ANULU XVIII.

Telegraful este de două ori pe săptămână: joi și Duminică. — Prenumeratia se face în Sabiu la expeditorul foiești pe afara la c. r. poste, cu bani gata prin scrisori francate, adresate către expeditor. Pretinul prenumeratii pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. și pe o jumătate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte părți ale Transilvaniei și pen-

tru provinciele din Monachia pe unu sau 8 fl. era pe o jumătate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. și teri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratii se plătesc pentru întâia óra cu 7. cr. sîrul, pentru a doua óra cu 5 1/2 cr. și pentru a treia repetitie cu 3 1/2 cr. v. a.

Sabiu, în 23 Augustu (4 Sept.) 1870.

Evenimente politice.

În 30 Aug. n. s'a deschis în fine diel'a Boemiei. Mesagiul imperescu amintesc și dietei boeme de momentele seriose în cari se află Europa și cu privire la atitudinea națiunii cehice accentuează lipsa cea mare, acum mai multă că oră cându alta data, a tuturor popoarelor. Mai departe dice, că obiectul unei considerații conștiințioase să fie dorințele unei părți mari a populației regatului și adica revizuirea referințelor regatului către imperiul întregu constituțional. Regimul, din partea, promite să interese de a mulțumi acele dorințe, aducendule în armonie cu recerințele monarhiei pre base constituționale, fiindu-ecuabilitu în amendouă părțile. În fine apelă la simțul patriotic și speră ca cestuiile interne nu voru impede problemele cele de interes comun ale patriei. Cu provocarea de a trămite deputați la senatul imperial se încheie mesagiul.

La deschidere au fostu reprezentanții tuturor partidelor în dieta, pâna și corifeul celu mare al cehilor, Palaczky. Dintre feudali avea contele Clam-Martinitz rol' cea mai însemnată.

Cum se voru desvoltă desbaterile ni le voru aretă siedințele viitorie. Pâna acum se vorbesc în cercurile nemiesci, că cehii se voru opune alegării de deputați în senatul imperial, pentru că doresc multă, că sa tramita numai delegați, asiă după cum trămite diel'a Ungariei. Dupa deschiderea dietei au urmatu presentarea duoru proteste său mai bine rezervatiuni, ună din partea nobilimei și altă din partea națiunilor.

În amendouă se află depuse rezerve prin cără se incunjuire ori ce prejudiciu vatametoriu pentru dreptul de statu al Boemiei respective a națiunii boemice *), dedusu din participarea la dietă presenta.

Evenimentele din Francia și urmările loră preocupa încă în mesură cea mai mare și astăzi spiritele în toate clasele societății omenesci. Rezultatele cele neaspetate a le resbelului și pusu în uimire pre totă lumea. Despre acelea vorbim mai pre largu la rubrică respectiva aici să petrecem putin la cele ce se vorbesc că au sa urmeze pre cale diplomatică. Se scrie din mai multe părți (dara e anevoie de credință) că negociațiile de pace voru ave locu cătu mai curendu la intrenirea puterilor neutrali.

Prințipele Napoleonu se dice mai departe, că nici n'a caletorită pentru altu ceva la Florentia decât pentru de a îndupăca pre cabinetul de acolo să mijlocescă o pace. Dupa scirile aceste Napoleonu III aru și mai îngrijită de sine adica de dinastia, decât de Francia și aru dorit o pace și cu umilirea acestei numai sa i se asigure densului tronulu. Spre a puté execută și ceva imperatul cauta să stabilescă mai întâi o dominație soldațescă și apoi intorendu-se la Parisu să facă o lovire de statu, facendu mai întâi impossibile pre partitele oposiționale. Dupa totă aceste apoi să urmeze tocmai pentru încheierea păcei. Dêca s'ară adeveri aceste Francia aru și statul celu mai demnu de compatimire.

Depesile cari espună miscările cele mai recente ale trupelor franceze nu lasă pre omu a crede în cele espuse mai susu. Lui Mac-Mahon i-a succedut, se vede, a face o preumblare în giurul fruntului tuturor armelor prusiane, cari credință că elu se retrage la Parisu său și miscată totă întracolo. Acum ne credem că elu manevreză în aripă drăptă a trupelor prusiane și este aproape să

mâna cu Bazaine, carele din urma răgă pre ministeriu se nu-lu silăscă a dă sciri despre densulu, ci sa lu mai lase putin timpu în pace. Aceste și entuziasmul celu mare cu care elergă francii la arme și gramadirea trupelor din toate părțile la Parisu, încătu se dice că Parisul nu le mai poate cuprinde, nu sunt semne de negociații de pace, ci de începearea unui actu nou în dramă cea sangerosă și nemai pomenita.

Verosimilitatea său probabilitatea acestor a-pretijiri nu o interesează și superarea cea mare ce a înprinsu pre capitala invincibilei Prusie și poterea de trupe noue (pana la etatea de 42 ani) cari alergă în mersuri fortificate spre Francia. Polikao dicea în dilele trecute: cându asu spune cum stă trebă cu Bazaine totu Parisul aru ilumină.

Prusia mai organizează trei armate. Una se va asediă la Rinu, altă langa Berlinu și a treia la Glogau. Cesta din urma a nelinișcuitu pre Austria și se vede că s'a facă întrebare la Berlinu, că ce insemnătate are, la ce s'a și responsu ca numai din privire sanitare s'a alesu locul acesta, de ore ce gramadirea prea mare de trupe în aerul și de altmentrea infectării de campulu resbelului, este sôrte stricaciósa sanatății soldaților.

Scirile telegrafice de eri spună sciri rele pentru francesi. Napoleonu III să fia prinț.

De pre cîmpulu resbelului.

(Dela unu corespondinte militaru alu foiei „N. Fr. Blatt.”)

Depesile de pre cîmpulu resbelului nu interesează scirile, care le amu amintită în nrulu trecutu ca adica Mac Mahon se află aproape de Montmédy. Cu totă acestea n'a sositu nici o scire care să contradice acelei și impregurarea, că prussienii au numai presupunerii despre positiile de facia alui Mac Mahon, intinde unu velu misteriosu prete armăta maresialului, despre care se crede că va imprimi vre-o săptă mai însemnată.

Si în faptă se îndreptă privirea tuturor asupră lui Mac Mahonu, se intielege că pana acumă înca înzadăru. Dupa unele foi berlineșe să se fi trasu spre Soissons; totă planurile și proiectele posibile se facă pentru elu, că se va opune armatei printului de corona din Sacsonia pre lini'a Epernay—Paris său se va retrage la Paris, său, pentru de a impede că înaintarea prussilor către Paris, se va cercă unu midilocu desesperat și adica să vă cercă a luă vre o posibilitate la arépa drăptă a armatei înaintând (4-a) și altele. Ca midilocul cestu din urma aru și tocmai asia de desesperat, facia cu impregurarea că Mac Mahon dispune de 70—pana la 80,000, nu ne potemu crede. Năou din contră ni se pare, că situatiunea printului de Sacsonia aru și desesperată, căndu Mac Mahon aru și intreprinsu și ceva.

Din acăstă cauă nu potemu crede nicii de cum în detachersa printului de Sacsonia cu atâtă mai puină, cu catu armăta sea e formata din corpul alu 4-a, 12-a și corpul de gardă, care, cu deosebire cele două din urma, au avutu, după cum se scie, în batilia din 18 I. c. perdele enorme. Armăta printului de Sacsonia va și multiamită de căndu va veni în posibilitatea neplacuta de a fi silită să se bate cu Mac Mahon caci atunci se va intemplă, de proporție numerică va fi egală, ceea ce prussienii nu aru avea cauă a dorit, după totă căte amu vedi pana acumă.

Asemenea are și armăta francesă cauă a nu dorit o întâlnire cu armăta a 4-a germană, căci o aru costă perdele, pre care acum înainte de o intelivere cu Fridericu Carolu mai bine le aru evitat. Dêca să adeverescă înse, că Mac Mahon se află la Montmédy său și numai în Sedan (după cum a

anunțat unu telegramu) apoi afara de aceea nu mai e probabilă o întâlnire.

Mai remâne deci să cugelâmu la chancelle, care pote avea îndeplinirea acestei manevre geniale și cutesatoră. Dêca succede lui Mac-Mahon a se pune în contielegere cu Bazaine, nu începe nici o indoială că Bazaine în momentul cându armată printului Fridericu Carl va face semnă, a se aruncă asupră armatei francese, care să apropie, va intreprinde o excursiune, și va atacă după impregurări său aceea parte a armatei, care a remas spre observarea fortăreței, i va tăia împreunarea cu armăta și o va sfărăsă său ca va preferă a atacă armăta insa-si care are de cugetu a merge în contră lui Mac-Mahon și asiă o va impede că.

Tiețu lui Bazaine va forma atunci premisele pentru procederea lui Mac-Mahon. Dêca Bazaine e angajatul numai cu aceea parte a armatei care a remas spre observare, atunci armăta mersă contra lui Mac-Mahon va fi prea mică, pentru de alu bate și pe dorea ei e în casul acesta identic cu nimicire totală, din cauza că-i e tăiatu drumul de retragere: ataca înse Bazaine armăta întrăga prusiana, atunci Mac-Mahon o apucă dela spate, și dêca cugelâmu la luptă din 18 în care armăta acăstă a fostu cu două corpori mai tare, apoi ne potemu închipui rezultatul unei atari lupte. Cu totă acestea, ne aru parea mai bine în interesul securității manevrei lui Mac-Mahon, că densul să-i e drumul de alungul confinilor belgică-luxemburgiane către Thionville, să trăca Mosula și apoi de ci să năsiuasca a se împreună cu Bazaine. Drumul acestă e mai lungu cu căte-va mile, înse cu multă mai secură și din astă cauă, căci pre ripă drăptă a Moselei se află numai pucine poteri prusieni și căci unu sucursu alu acestoră s'ară întărită prin Mosulă binisioru.

Resbelula.

Batalia dela Metz.

Depesă urmatore a fostu afișată la Metz: Dumineca, 14 Augustu, 8 ore, 30 minute sér'a.

Focul era aproape sfîrșit. Liniele prusiane aveau trei leghe de întindere. Căstigându teremu pretutindeni.

Armăta francesă, care de mai multe dile aperișă orasul Metz, începea miscarea sea de retragere, coborându înaltimele tiermului drăptu alu Moselei, trecendu riul pre poduri plutitor. De pre înaltimea esplanadei dela Metz se putea vedea infanteria, cavaleria și artilleria defilându pre valea, pre cîmpia Saint Simforien, și trecendu în insulă Souley, nouri de pulbere se radicau pre dromul care conduce la Verdun. De pre înaltimea pozițiilor săle, înamicul putea să diarăsca aceasta miscare și să credea într'o retragere completă. Dêra ceea ce elu nu vedea, este că armăta francesă, în locu d'a se întorce spre stângă pentru a apucă spre Verdun, se îndreptă, printre miscare de conversiune la drăptă, spre insulă Cambière, pentru a retrice pre tiermulu drăptu la Saint-Julien.

Spre patru ore s'audă o canonada puternică. Inemicul dându în cursa, se rapediă asupră trupelor remasă pre tiermulu drăptu, le silișă să se retraga și le aru și aruncatul în Mosulla, fără miscare de ocolire a francesilor, pre care amu arestată mai susu. Prussianii dejă sicuri de victoria, so afila d'o data incăierati de puteri pre care le credeau dejă forte de parte, pre calea spre Verdun. La iendulu loru suntu respinsi.

De pre zidurile orasului, aperate de gardă nationale, se putea urmări mersulu generalu alu înțepi; se vedea totă întinderea, între padurile dela Saint-Julien și dela Queuleu, sierpuită de fulgere,

*) Dêca amu intielesu bine, expresiunea „națională boemica” are să fia o analogie dela „națională ungurăscă.

inflacarate. Sa urmaria c' o neliniste greu de inteleșu miscarea de inaintare a trupelor noastre, cari respingeau pre inimicu dela Saint-Julien spre fortulu dela Queuleu. Spre siepte ore, tunurile din acestu de pre urmă fortu venira de luară parte in acestu spaimentatoru concertu. Detunările urmau fără incetare. Cu vocea puterica a tunului, se mes-tea vuietul mitrailleusei, care sa pote asemenea cu focul de renduri alu infanteriei.

Spre optu ore, seu optu si-unu cartu, totul era sfirsit. Noptea despartiá pre luptatori: nöptea care venise săte fără timp, căci cu două ore mai târziu, inemicul aru fi fostu pre deplin frintu.

Acesta batalia, pre care fără cuvintu pote amu numit'o batal'a dela Metz, a avutu in realitate că cämpu alu luptei podisulu dela nordu de Metz si pre care este ferm'a si castelulu Grimont, comunele Vantoux, Mey, Colombey, Noisseville, Sainete-Barbe, etc. Putele inemicului, socotite la o sunta de mi de ömeni, comandate dapa căte se crede de principale de Manteuffel, si facendu parte din armat'a principelu Fredericu Carolu ocupau trei leghe de intindere.

Din parte-ne numai corpulu alu 3-lea si-alu 4-lea au luat parte la lupta; gard'a era in rezerva. Regimentele, cari au fostu la focu, suntu, deca suntemu bine informati, alu 11-lea de venatori pre josu, alu, 44-lea, 60 lea, 80-lea, 69-lea si 90-lea de linie, alu 15-lea de venatori pre josu, alu 33-lea, 54-lea si 65-lea de linie, a 8-a, a 9-a si-a diecea bateria din regimentulu 1-a de artilleria.

Dece vomu crede, unui medicu militariu, care a asistat la lupta, perderile noastre potu si socotite la 2,500 ömeni morti seu raniti, si perderile inemicilor la 10 seu 12,000 ömeni.

Se pare ca mitrailleusele au facutu unu reu imensu inemicului. Batalionele prusiane, cari se urmau necurmatu, au fostu in adeveru pisate d'acesta ingrozitoru unelte. In ore cari locuri cavadrele formau adeverate ziduri, cari opriau pre artilleria d'a inainta. Fiindu ca vorbim despre artilleria francesa ne grabim a'i face omagiele ce merită. Toti militarii, cari au luat parte la lupta, suntu uniti a dice ca tunarii nostrii au avutu unu sange rece admirabile si ca sunta unu focu teribil, tragerea loru era regulata că la poligonu. Cătu

despre infanteria nostra lumea întręga scie dejă ce valoréza.

Cându a inceputu a inoptă, cei d'autău raniti intrara in orasul: poporatiunea care a statu in piuă tota nöptea, i-a inconjuratu si i-a ingrigită c' o grabire admirabile. Femeiele mai cu séma s'au distinsu: pretutindeni, in totă ambulantile, ele s'au pusul la dispositiunea medicilor pentru a spală ranile si-a operă primele legaturi.

Printre raniti, sa citéza generariulu de divisiune Decaen, comandantele corpului alu 3-le, si generarii Castagnet si Duplessis. Generalulu Decaen, ranit la genunchiu, dinaintea fortului de Grimont, a remas, ni se spune, trei carturi de ora calare, cu tota ran'a lui. Dupa acésta, calulu fiindu ucisul suptu densulu, ajutantii sura simili a'lui departă de puterea luptei. Ran'a bravului generariu nu este insa prea grava, si in curențu elu va fi redat stimei si iubirei soldatilor lui.

Lângă generariula Decaen, doi oficeri de statu majoru au fostu raniti la gamba. Regimentulu alu 44-lea de linie a perdu pre bravul seu colonel, Fournier, care fu lovitură d'unu glonț la capu, după ce avusese doi cati ucisi suptu densulu. Colonelulu regimentului alu 3-le de venatori calari a fostu ranit.

Nararea de mai susu a bataliei dela Metz, pre care a facut'o „Curierul de Mosella“, este completata prin ameuntele urmatore, publicate in 16 Augustu de independentia de Mosella:

De trei dile armat'a maresialelui Bazaine, concentrata in giurul zidurilor orasului Metz, oferia in desertu batal'a inamicului, care, după tactică lui, se ascunde in padurile de prin pregiuru. Ieri se dode ordine de plecare si de diminetia trupele incepau o miscare de retragere pre drumul Verdunului, că sa mergă a intrerupe pre prusani pre drumu in spre Parisu.

Bagagile trecusera in vederea tuturor prin totu orasului; la două ore, principale Napoleonu si unu mare numeru de generali parasiu Metzulu, prin port'a Franciei, urmati de trasurile casei imperiale. Ieri, la nouă ore de diminetia, imperatul si principale imperiale fusesera la liturgia si si lăsaseră adio dela episcopulu din Metz; la trei ore esau in trasura prin port'a Thionville, in midilo-

cul celor o sunta de gardi si urmati de siepte generali si de trupe. In acel'a-si timpu pre două paduri de lemn, aruncate pre Mosella, lângă Saint-Simforien, defilă cavaleria si infanteria. Imperatorul se opri la Longeville la colonelulu Hennopue, unde a trebuitu sa petreca nöptea.

Cătra 4 ore fără unu cuartu, indata ce inimicul vediu regimentulu celu mai inaintat ca isi incepe miscarea de retragere, esă din din padure la Columbey, si dete cu tunurile in avant-posturile care erau multu inaintea trupei. Alu 41-lea regimentu de linie sa retrasa usioru, apoi sa desfacă in trageori; alu 17-lea si alu 44-lea de linie, alu 15-lea de venatori de fera baterie de artilleria si sa stabilira astu-feliu in cătu mitraileusele secerara Prussiani, de ori căte ori incercă sa se formeze in bataliuni patrate. Fura respinsu cu perderi considerabile la Columbey, la Noisseville si sura nevoiti sa facă o miscare inapoi.

Inimicul respinsu de cătra 1-a brigada Castagnet si a două Duplessis, din a 2-a divisiune voi atunci sa se arunce asupra stângi noastre, la Servigny-les-Barbe si la Poix, că sa trăca Mosell'a la Saint-Julianu. Corpulu Ladmirault, care păresise positionile săle, si priim si respins colonele inimice, care se ratrasera puindu focu satelor Servigny-les-Raville si Mey, care arseră tota nöptea.

Prussianii sura asemenea scosi din ascundietori la Mercy-le-Haut si la Mercy-les-Metz si fă o indelunga schimbare de lovitură de tunu intre baterie inamice si ale fortului Queuleu.

Generalii Decaen si Castagnet au fostu forte usioru raniti. Avemu sa deplangem perderea bravului colonel Fournier, din alu 44-lea regimentu, batalionulu alu 15-lea de venatori a fostu forte incercat.

Alu 85-lea regimentu, care a datu intregu, n'are de cătu trei oficeri atinsi de rani de putina gravitate.

Perderile inamicului suntu considerabile: mitraileusele l'au dieciuti.

Adi diminetia tunulu detuna din nou, si noi trupe suntu ga'a a dă.

Duminica, 8 ore 10 m. sér'a. Focul aproape s'a sfersit; liniele prusiane avén trei leghe in intindere, terenu căstigat pretrindinea.

FOIȘIÓRA.

Se publica conferint'a pronuntiata in sér'a din 29 Martie anulu 1870 de Iorosolimitulu Hagi Karolu comite de Rosseti marcele orat. alu tron. Apost. ecumen. ortod. alu resaritului, asupr'a ideei „despre Ddieu si despre principalele forme ce a investit acesta idea la diserile popore, multimea personaloru dicu, ce a venit sa asculte acesta conferint'a mi pricinuiesce o mare bucuria, o fala chiaru, si ieta pentru ce:

Precuventare.

Urcându-me pre acesta tribuna, celu diutău simtimentu ce cerca susținutu meu intr'acestu momentu, este o mare bucurie.

Domnilor si Dómnelor!

Multimea personaloru, ce au venit sa asculte conferint'a, ce in numele Ateneului nostru română membru alu seu amu avutu onore a anuntia pentru acesta sér'a, si care va tratá despre Dumnedieu si despre principalele forme ce a investit acesta idea la diserile popore, multimea personaloru dicu, ce a venit sa asculte acesta conferint'a mi pricinuiesce o mare bucuria, o fala chiaru, si ieta pentru ce:

Poporul român eminamente piosu, eminamente religiosu, n'a spucat se audia, ca se anunta o conferint'a, care sa trateze despre Dumnedieu si despre raporturile, ce esista intre Dumnedieu si omu, si ieta'lu ca a alergat cu glota.

Dece vomu sântii nostri prelati cei de fatia se escepta, exceptis ecipiedis dice latinulu, au uitatu sacra loru misiune porunc'a ce capulu sântei noastre religiuni le au datu:

„Mergeti a disu Mantuitorulu nostru Iisus Hristosu apostoliloru sei, mergeti si invatiati poporul in numele meu;“ dece dicu unii din prea sântii nostri prelati a uitatu acesta sacra a loru misiune.

Poporul român insa n'a perdu pâna acum, pastredia inca slav'a Domnului, dorint'a ce a avutu in totu de on'a de a audi vorbindu-se despre inaltula Dumnedieu, dorint'a de a audi bun'a cu-

ventare din gur'a ori căruia, fie vocea lui cătu de slabă, fie macaru că si a mea.

Pâna cându dura seminariile si scolele noastre de teologia voru produce mai cu indestulare persoane demne de asemenea inalta misiune din tineri ce astazi se occupa cu ardore de acesta inalta si sacra sciintia.

Ateneulu nostru român, acestu micu la inceputu, forte micu si inperceptibilu graunte de mustarii in marele cadru alu natiunei, graunte, care dejă a datu căteva spicu'i bine inflorite, ateneulu nostru, acesta semintia cadiuta intr'unu pamentu rodnicu si binecuvantat că alu nostru, si care va dă fără indoiala, după cum dice sânt'a scriptura, care la anulu treidieci, care la anulu siése dieci, care la anulu un'a suta.

Până atunci dicem, ateneulu nostru va indeplini si acesta sarcina si acesta trebuința; si prin conferintele sale, va indemnă, va sili, chiaru deiva stă prin putintia, nu numai pre cei lenesi, dera si chiaru pre cei indaratnici a se intorce la misiunea loru.

Cătra voi mai cu séma me indreptediu junii seminaristi si alti tineri pre cari ii vadu cu placere grupati pre bancele ateneului nostru.

Voi si unii si altii semântariu, resadnicu sciintie, sperant'a si viitorulu natiunei.

Voi prea iubitii mei sii si concitatieni, nu valenitii veniti, cătu de desu la conferintele ateneului nostru.

Veniti sa ascultati povetile profesorilor si batranilor vestri.

Povetile unor barbati, a căroru sciintia si esperintia trecute mai prin totă fazele societății, neaperăt si fără cea mai mica indoială, ca trebuea sa fie multu mai mare de cătu ale vostre.

Nu ve dati lenei, veniti si veti audi, din cându in cându, si grajurile mele, rosturile unui barbatu, carele cu cătu este de mai betrânu si mai in varsta, cu atâtul este si mai indreptu si in datorie a se pune in fruntea vostre si a ve arata legi si adeveruri, universale, perpetue, nemuritoare: adeve-

ruri si legi, pre care le a intimpinat la totă pasurile sale, in totă treptele societății, amesticate in totă actele vietii omului, că niste necesități neapărate, inesorabile potemu dice, insa cu totulu salutarie si deseverisită mantuitorie.

Auscultati rosturile unui betrânu, care acum nu mai are alta dorinta de cătu se descepte in judelele vostre inimi simtiamente nobile si generoase iera mai nainte de totă, acelu sublimu simtiumentu pre care creatorulu l'a insuflat de a dreptulu in inim'a creatinnej sale, si care trebue sa priimeasca inaintea tuturor celor-lalte.

In fine veniti sa ve aratu calea adeverului cala adeveretei credintie, numai pre care de veti pasi, veti putea deveni deseverisită fericiti, veti face onore vóue insive, familiei vóstre, si natiunei in-tregi.

INTRODUCTIUNE.

Domnilor si Dómnelor!

Datoriu a luă cuvintulu si a vorbi inaintea domniei vóstre, despre Dumnedieu si despre principalele forme, ce a investit acesta idea la diserile popore, după obligatiunea ce amu fostu luat mai inainte, eu nu'mi voiu propune a tratá obiectulu ce mi-amu alesu, unu obiectu atâtul de vastu si atâtul de seriu, nu-mi voi propune dicu alu tratá cu totă desvoltarile, ce elu suporta intr'un'a si singura conferintia; aceea de asta sér'a.

Studiulu, ce ve presintu, asta data, 'lu consideru mai multu că introducție, unu peristilu a unui vastu templu, unde se ascundu cestiunile cele mai grave si cele mai fundamentale, ce au ocupat, au apărat, si forte desu au tulburat spiritul omenirei.

De aceea intru acesta conferintia vomu esaminá numai ide'a de Dumnedieu, considerata in sine intr'un mod abstractu, filosofic si religiosu.

Dece provindint'a va permite a me mai astă cătu-va tempu in mijlocul Domniei vóstre, si nu mi va curmă o esistintia, pre care nu o mai con-

Generalele comandante superioru alu piecei Metzului.

Coffiniers.

Cetirea acestei depeșe a fostu viu aclamata de totu orasulu.

BATAL'A din MARS-LA-TOUR.

Se scrie dela Metz, 17 Augustu, diuariului „Francesulu”:

Mergemu spre Verdanu. Lângă acestu orasul sa asta nesci positiuni formidabile, prussienii speran se le ocupe înaintea nostra; comtau se le ocupe intru adeveru fără activitatea maresialului Bazaine. Renunțându la sperantia de a intrece în inițiala, sa decisera în dimineti'a din 16 a ne atacă convoirile cu bagage și căte-va escadrone de venetori, care se intorceau de la adapalorile.

Pre la toti cei ce conduceau aceste trăsuri surprinse, acesti cavaleri incurcați de eai, ii coprinsa o frica ingrozitoare. Trăimitile sună, șomerii își aruncă sacii și cele două divisiuni Verge și Bataille, din corpulu Frossard, întarite d'o brigada din corpulu Failli, ce li se aduse de la Forbach, se arunca asupra inimicului. Prussienii suntu deja tare asiedati; bravele noastre regimete, dieciuite la Forbach, batute de tunu la Rezonvile, se slabescu. La cătiva pasi de aci sa asta generalul Breuil cu brigad'a sea de curiasieri din garda și de cǎrabinieri. „Descărcati!” dice maresialul, și cele două regimete sa rapere cu o tromba viața. Acești șomeri de feru alergu la o moarte sicura; o grindina de glonție, de bōmbe, de obusuri îi ucide; caii cadu în prafu, terându cu ei pre cavaleri. Sirurile sa rarescu, dera colona cea rapede înaintează mereu. Prussienii sa inspăimănta de atât' bravura, stau la indoiala, sa ratragu, corpulu Frossard a scapatu! Mitrailleusele noastre au avutu tempu sa sosesci și ulanii, cari urmareau pre ai nostrui, la rendnul loru fura sdrobobi.

Afara de acăt'a, maresialul Bazaine e pretutindenea, escortă lui se arata la posturile cele mai periculoase; unu minnu despărti in midilocul hussilor din Brunswick, cari suntu luati că calauze; maresialul nu se mai vede.... E ore prizonieru?... Buerbaki dirige bataira. Si elu asemenea unu capitani vitēzu. Dera Bazaine reappeare, rece si linistită că totu de un'a. Aripile pruss-

sacru astadi, de cătu in cercetarea adeverului, apoi mi propuno, promitu printre serie de mai multe conferintie, a desvoltă in parte fie-care din gravele cestiuni, ce nu voiu face asta séra, de cătu a'inge.

Vomu espune pre rendu forme de numerose, cele mai principale, ce acăt'a ideă a investită la difertele popore, si vomu studiu impreuna mai intăru raveismu, pre care ilu vomu urmă in difertele sale transformari.

Vomu cercetă apoi aceea forma degradelore ce ide'a de Dumnedieu a investită sub numirea de Fetisismu, si tōte aberationile, la care ea a condusu spiritul omeneșu.

Vomu abordă după acăt'a doctrinele streine intracela tempu mistice și grosolane, ale Budismului și Bramismului.

Paganismul și Idolatri'a va ocupă unu locu insemnat in studiul nostru, si doctrinile filosofice grece, ne voru servî mai departe de transatiune la studiul creștinismului, alu cărui isvoru, ilu vomu gasi in studiul Mosaismului.

Mohamentismul, care după dis'a unui mare prelatu alu Franciei, n'ară si decătu o ramură a Creștinismului, va ocupă cea din urma treaptă a acestei scari ideale, cu care se va si termină studiul nostru, că sa putem apoi espune adeverat'a si sănt'a religiune a Creștinismului, si a aruncă o privire asupra influenței sociale de bine-facatorie a acestei sacre instituții si asupra imensului ei viitoru, a căreia tendintie nu suntu altele, de cătu infratierea si emanciparea poporilor spre a ajunge a deveni, si a fi o turma, adeverata turma cuvenităre evangeliica, si unu pastoriu, adevnretulu pastoriu, cuventulu, verbulu, (o logosu,) Hristosu.

Nu vomu cauta dura, a insistă înaintea unui auditoriu atât de inteliginte, că auditoriul Atenelui asupra locului imensu, ce dens'a a ocupat in diversele faze de desvoltare, prin care a trecut omeneșu, si asupra locului, ce ea occupa chiaru si astadi, in mijlocul secolului septicu in care traimu.

Observatoriul atentiv si seriosu care scie sa se ridice pre deasupra faptelor accidentale si

siene suntu sdrobite de nou, Canrobertu mai cu séma are se sustinea o luptă eroică, 140 tunuri îi trasni corporul de armata si elu nu le pote opune de cătu o a patra parte din numerul lor. Atunci infanteria seversiesce minuni de audacie si de valoare, ajunge a face perderi egale, facandu sa inceteze focul bateriilor prusiene. In midilocul canonadei, unu adjutantu franceșu remâne singuru langa bateri'a lui: oficeri, servitori, cai, toti fuseseră ucisi. Elu ia puljeni cai cari scapaseră, singuru i iohamă si isi scapa tunurile. Dragonii, pentru stralucita descarcatura, trei tunuri cari ne fuseseră rapite, aduceau si unu alu patrulea, care era de la inimicu.

Steinmetz si Frederic-Carol fura aruncati in padurile lor. Suntu siepte ore... obusurile plouă mereu la picioarele noastre; dura cu ochiurile diamantul pre Prusienii care se batu retragendu-se. Focul e mai putin viu, mitraileusele totu isi indeplinesc teribil'e misiune, de asta data asupra batalionelor fugitive. Noptea inveluită cu imensele umbre acestea câmpii săngerânde. după „Rom.”

Insciintiare.*)

Prelegerile la gimnasiul gr. orientalul d'aci pe a scol. 1870/71 se incepe ca 1 Sept. a. c. sălulu vechiu; inscrierile ince in 24 Augustu si voru tinen pana in 3 Sept. ac. st. vechiu. Acăt'a se aduce la cunoștința publica.

Bradu 17/29 Aug. 1870.

Directivea gimnasiului gr. or. din Bradu comit. Zarandului.

Varietăți.

** (Napoleon I, acestu magistrul mare de bataie, a scrisu, in anul 1804, unui generalu alu seu urmatorele: „Nici o data sa nu dai uitarei acestei trei lucruri; intruirea puterilor, activitatea si resolutiunea firma de a muri cu gloria. Acestea suntu cele trei principii mari ale scientiilor militare, care m'au insolit tot-d'aua cu norocu la lucrarile mele.” Se pare ca francesii au uitatu

*) Celealte on. redactiuni a le foilor romane suntu rugate, ca se binevoiasca a primi in stimatele loru colone aceasta insciintiare.

multu din aceste invetiaturi, cari de alintrele suntu inca chiar si astazi regula si principiul batalorile. Operatiunile resbelice de astazi ale francesilor arata ca comandanții supremi francesi nu au fostu fideli urmatorelor două principii decizionale: „conlucrarea unitara si activitatea.” Cându s'aro sculă din mormentu eroului de la Austerlitz, de siguru s'ar rusină de tactică de resbelu a nepotului seu.

** (Notate buna.) — Berea Dreher a gasit unu drumu că sa vina din Vien'a la Parisu. Acestu drumu este prin Elveția. Unul din stabilimentele Dreher a scrisu pre usi'a sea: — Beti bere de Vien'a; a sa o platescă Prusia. — In sanetatea Austriei!

** (istoria unui „oui.”) Badenienii dejă intrasera in Hagenau, cându deodată sosi la statunea telegrafica de acolo urmatoreea intrebare dela Strasbourg: „Suntem in buna regula? Pote se plece milita?” Biouroul fiindu ocupat dejă de militari germăni inarmati, indata respunse: „oui.” Presto putinu apoi si sosira dōne vagone de militari francesi, carii insa spre marea loru surprindere fura primiti de către o ceata inimică cu posibile tinute asupra loru.

(Conduită lui Mac-Mahon) in batalia dela Wörth eata cum o deserie unu militari in „Progres de Lyon.” „Amu fostu scapati! Acele batalione, cari prin unu atacu desperat tocmai acum'a scapara de nimicire séu de răsina prinsorei — aveau in fruntea loru pre Mac-Mahon. Elu si tineea manunchiulu sabiei si cu pînjenii ne'ncetatu si atingea calulu plin de spume, care in acesta zi era dejă alu treilea. Jachetulu seu era numai o sdrîntia, legătorea dela gătu si-a fostu perdu'to, si camesi'a lui deschiata lasă sa i se vadă pieptulu golu. Oficerii lu inconjurara indata tienându-i fralu caluloi, lera soldatii lu salutau cu urari entuziasme si elu intre acestea cu picioarele radiematu in scaritie si tineea privirile tintite asupra cam-pului de resbelu, aprindindu-si sigară si planisandu-si admirabil'a retragere. Pre la 7 ore dejă eram in poziuni tari. Acăi Mac-Mahon, care din dori de diva pâna stunci statuse calare intre dōne foci si care in decursu de 13 ore vediu pre oficerii sei cadiendu unu după altu, acăi — dicu — acestu borbatu admirabilu, c'unu sânge rece ne mai pomenit, si aprinse din nou — sigară, etc.”

transitorie, va gasi cestiunea religioasa in fundul tuturor marilor, cestiu sociale si politice, ce agita lumea modernă.

Voiu intră dura de a dreptulu in subjectu si făra altu preambulu, voiu abordă aceasta grava cestiu.

DESPRE DUMNEDIEU

si despre principalele forme.

Ce e investită idea la difertele popore.

DESPRE DUMNEDIEU

PARTEA I.

Ceruire spunu marirea lui Dumnedieu si facerea mănilor lui o vesteste taria

Daridu.

Cautati in susu cu ochii vostru, si vedeti cine a facutu tōte acestea.

Isai'a.

Unu faptu domnilor ce apare cu evidentia observatorului, celu mai superficialu, este fără indoiala universalitatea similitudinii religioas, celu intalnime la tōte popore, la tōte rasele umane, la tōte epoci, la tōte gradele de civilisatiune.

Nu s'a gasit pre surfația pamantului populatiune cătu de barbara, stérpa cătu de selbatica care sa nu aiba in sine unu instinct, ce relevă intr'ensulu sentimentulu religiosu.

Ori unde s'a aflatu omeni pre fati'a pamantului ne dice, Leonu Mellus, nu numai intemplieri, dura si in mijlocul padurilor, pre versulu muntilor, in fondulu vâilor seu pre tiermurile mărilor, s'a observat ca pretutindenea ei adora unu Dumnedieu.

Abia esitu din māna creatorului omulu, ne dice Edgar Quinet, tinde cătra Dumnedieu prin tōte legamintele sufletului si trupului seu.

Leulu dice elu, nascându-se, trage cătra desertu. Vulturulu sbora cătra versulu muntilor.

Omulu merge dreptu cătra societate, cătraumanitate, cătra Dumnedieu.

Acăt'a este unu faptu universalu alu umanitatiei, este caracterul indelebilu si celu mai distinctiv alu speciei omului.

Si chiaru in diversele stări ale vietiei noastre

individualu, sentimentulu religiosu se ivesce necontentu in inim'a năstra.

Fericitul séu nenorocit, stăpânul séu sclavu, in esaltatiunea dragostei, in elanulu, in transportulu bucuriei, séu in descuragiarea, abaterea in tristării, incercăndu mai multu séu mai putinu, vi'a trebuinta de a ne transporta cu cugetulu mai pre dincolo de marginile acestei lumi.

In sinulu fericirei, ne dice Beniaminu Constant, in mijlocul isbândilor si triumfurilor sele, omulu nu se simte cu desaversirea fericitul.

Nici acestu universu, ce l'a subjugat, nici acele organizații sociale ce a stabilitu, nici legile ce au proclamat, nici satisfacerea cu indestulare a trebuintelor sele, precum nici varierea cu profusune a placerilor sele, nu'i suntu de ajunsu.

O dorintia se inalta ne'ncetatu in sufletulu seu, si mai cere ceva-si, elu a cercetatu a parcurat a subjugat sfera omenescă, si-a impodobit locuinta, in care petrece, cu cea mai stralucita abundanta, si cu tōte aceste privirile sele se indreptă ne'ncetatu către o alta sferă.

Elu a ajunsu sa fie stăpân alu naturii visibile si măginite, si este setosu de o natura invizibila si fără margini.

Idea despre esistența lui Dumnedieu ne dice, Ernest Lutard, are radacinele ei adâncu intiparite in natura nostra, intre noi si Dumnedieu este, există unu legământ de rudenie nașcutu chiaru in natura nostra; precum legătura asocierii, unirei, intre omeni este glasulu săngelui, asemenea legăturalui intre noi cu Dumnedieu este tendintă a aceea, ce atrage necontentul sufletulu nostru cătra creatorulu seu, cătra Dumnedieu.

Notiunea despre Dumnedieu ne dice Barthélémi Saint Hilaire, mai multu séu mai putinu simtită, eclatată, o gasim in totul-de-un'a la tōte popore, la tōte gradurile de civilisatiune, dela celu mai insimt pâna la celu mai inaltu.

(Va urmă.)

** (Cu manusi albe.) Unu amien alu nostru care sosește din Mulhouse ne relatează acăsta: La gar'a dela Verneuil în timpul unei oprimi de 10 minute vorbeamu cu unu june locotenent din gard'a mobile care privea cu interesu unu micu cartonu misteriosu ce avea în mâna: Ce este acăsta? — întrebai pre junele meu companionu de voiajio. — Sunto nisec manusi. — Manusi. — Manusi de pele de cerbu? — Así! manusi de pele de cara — Nu cumva ai sa pui manusi glase că sa bati pre prussieni? — Nu, ci spre a face sa dantiese pruscienele la Berlinu. Ori suntemu francesi ori nu mai suntemu.

** (Despre principiile de Orleans) unu diariu francesu publica unu dialogu, care avă locu în anul trecut intre unul din ei si unu diaristu francesu. „Monseigneur” — dise diaristul — a fostu odata unu uriesu, care voia sa vada lumea, deci pleca în călătorie. Dupa ce elu umbilă tota dia'a, trase la o crăsma, dar nu se putu culca, caci patul era prea scurtu. In alta di obositu pleca mai departe dura seara earasi o pati ca'n diaoa bin năntie. Sa ne ducem ier' acolo, de unde plecaramu! — isi dise atunci elu. — Eu suntu prea mare pentru ti'er' acăsta. Si elu se rentorse, mangainduse cu ide'a marimei sale. Acestu uriasu este d-ta, Monseigneur; ce e dreptu, este unu patu in Francia, in care te-ai putea culca si Serenitatea ta, insa acel'a deja e ocupat. Celealte paturi nu convinu taliei Serenitatiei tale! — Principele respușe serindu: „Se poate!”

Nr. 245. 1870.

Concursu.

Amesuratu conelusului adunarei generale a Asociatiunei trans. pentru literatur'a si cultur'a poporului romanu; tenuite in 8-10 Augustu c. n. a. c. la Nasaudu p. XIV. cum si decisiunei Comit. Asoc. trne aduse in siedint'a de astazi, se publica prin acăsta concursu la următoarele stipendie si ajutorie.

1. la unu stipendiu de 300 fl. v. a. pentru unu tehnicu, usuatu pana acum'a de Nicolae Galu, carele pana acum'a n'a satisfacutu conditiuni de a se legitimă la comitetu despre progresul in studie pre anulu scol. 1869/70.

2. la două stipendii de cete 50 fl. pentru doi gimnasiisti.

3. la unu stipendiu de 50 fl. v. a. destinat pana unu studente la scola reale.

4. la două ajutorie de cete 50 fl. v. a. pentru doi sodali, carii au ajunsu a se face maiestri si in urm'a

5. la patru ajutorie de cete 25 fl. v. a. pentru invetiacii de meseria, carii au ajunsu a se face sodali.

Terminul concursului pentru stipendiul de sub posit. 1. se defige pre 20 Septembre c. n. a. c. ier' pentru stipendiele si ajutoriile de sub posit. 2. 3. 4. si 5 se defige pre 1-a Octobre c. n. a. c.

Concurrentii la stipendiele de sub pos. 3. au de a astern la subsrisulu comitetu pana la terminii mai susu indigitati:

- a) testimoniu de botezu,
- b) testimoniu scolasticu de pre an. scol. 1869 si 70.
- c) testimoniu de paupertate.

Dela concurrentii la ajutoriile de sub pos. 4, pre langa atestatul de botezu se cere sa se legitimeze cu atestatul demnu de creditia despre invetierea respectivei meserie asia, ca s'o pota purta de sene, precum si despre concesiunea la aceea.

Ier' dela concurrentii la ajutoriile de sub pos. 5. pre langa atestatul de botezu se cere adeverintia dela maestrul respectivu despre destitutatea in meseria, cu care s'a ocupat si despre harnici'a de a se face sodal.

Totu odata se aduce la cunoscintia celor alati stipendiati ai Asociatiunei trne. si anume: Ionu Marcusiu, Petru Em. Prodanu, Stefanu Chirila si Nicolae Fogarasiu, carii au documentatua deja progresul in studie, pre anulu scol. trecutu, dupa care au meritato a fi sustinuti in usuarea stipendiilor si pre anulu scolasticu 1870/71. ca la tempulu seu, sa documenteza la Comitetu inmatric-

colarea loru la respectivele institutie, cări din contr'a stipendiele loru se vor considera de vacante. *)
Sabiul in 31 Augustu 1870. c. n.
Comitetul Asociatiunei transilvane pentru literatur'a si cultur'a poporului romanu.
(59-1).

Nr. Asoc. 245—1870:

Concursu.

Amesuratu conelusului adunarei generale a Asociatiunei trne, tenuite la Nasaudu in 8-10 Augustu c. n. a. c. p. XIV. cum si decisiunei comitetului aduse in siedint'a de astazi, se publica prin acăsta concursu la două premie de cete 25 fl. v. a. destinate pentru acel'a, carii voru dovedi, ca au presut celu putiu 200 altoi prinsi. Terminul concursului sa defige pre 1-a Octobre c. n. 1870.

Concurrentii respectivi au de azi tramite la subsrisulu comitetu pana la terminul mai susu insemmnatu, concursele loru provedute cu documentele recerute si anume: cu adeverint'a din partea parochului locale si a protopopului respectivu despre presirea cu succesu a acelora altoi. Si deca protopopulu respectivu din intemplare, n'aru si membru alu Asociatiunei, atunci se aręte adeverint'a, afara din partea parochului locale si dela protopopulu celu de mai aproape, carele este membru alu asociatiunei.

Sabiul in 31 Augustu c. n. 1870.

Comitetul asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu.
(58-1)

Nr. 98. 1870.

Concursu.

Pentru ocuparea postului invetatorescu la scola romana gr-orientale din Luncoiu de Josu cu Scrofa se deschide prin acăsta concursu pana la 14 Septembre a. c.

Salariul impreunat cu acestu postu e in bani gata 200 fl. v. a. cuartiru si lemne de focu.

Doritorii de a ocupă acestu postu invetatorescu sa documenteze studiile percurse, ca suntu romani de religiunea gr-orientale, teologi sau pedagogi absoluti din institutul archidiecesanu pedagogico-teologicu din Sabiu, si ca pán' acum au avutu purtare morale buna si nepatata.

Concusele instruite cu documentele necesarii suntu de a se adresá pana la terminul indicatui inspectoratului scolariu districtuale.

Bradu 14 Augustu 1870.

Inspectoratul districtuale alu scolelor romane gr. orientale din Protopresbiteratul Zarandului.
(60-1)

Concursu.

Pentru ocuparea postului invetatorescu la scola romana gr-or. din comun'a Bongardu Scaunulu Sabiuului, se scrie prin acăsta concursu pana la 15 Septembre a. c. st. v.

Emolumintele impreunate cu acăsta statiuie suntu in bani gata 90 fl. v. a., unu pamencioru de agru in marime ca de un'a galeata, gradina de legumi, cuartiru liberu si lemne de focu.

Concurrentii voru avea de a-si instruá concusele loru: a) cu atestatul de botezu ca suntu de religiunea gr-or. b) atestatul despre portarea morale si calificatiune, c) ca au absolvutu cursulu pedagogicu in institutul Archidiecesanu gr-or. din Sabiu, si ca sciu cantarile bisericesci si tipiculu.

Concusele suntu de a se adresá prin Scaunulu protopopului II-lea alu Sabiuului, comitetului parochiale locale pana la terminul prefisat.

Bongardu in 17 Augustu 1870.

Comitetul parochiale gr-or.

Teodore Necsiu
56-2
Preotulu locale cu presedinte.
Toma Ciora, Ioanu Dordu,
membru ai comitetului.

Nr. 440. 1870.

Concursu.

Pentru ocuparea a două posturi invetatoresci

*) Celelalte diuare romane inca suntu rogate a reproduce acestu concursu.

resp. a postului de Directoru la scola capitala normala din Opidulu Rasinari se scrie prin acesta din partea subscrisei Eforie concursu!

Emolumintele suntu 350 fl. v. a. pentru invetatoriu, 450 fl. v. a. pentru postul de Directoru, relatu de lemne si cuartiru.

Doritorii de a ocupa amintitele posturi invetatoresci — insurindu petiunile loru cu documentele prescrise. precum: Estrasulu de botezu, atestatul despre absolvarea celor 4 clase gimnasiale, atestatul despre absolvarea cursului pedagogicu teologicu, atestatul despre calificatiune-suntu avisati ale trimite subscrisei Eforie scolara pana in 25 Augustu st. v.

Resinari 20 Iuliu 1870.

Oficiul Comunalu ca Eforie scolara.

(57-3)

Concursu.

La scola populare elementara gr-or. din Helchiu a devenit vacante postul invetatorescu, cu care este impreunat unu salariu anuale de 168 fl. v. a.

Doritorii de a ocupă acăsta statiuie au a se adresá celu multu pana in 28 Augustu a. c. cu concursurile loru inzestrute cu documentele inaltu prescrise despre calificatiunea si purtarea loru morale si politica — cätra preonoratulu domnu protopopu I alu Brasovului Iosifu Baracu in Brasovu.

Helchiu 7 Augustu 1870.

Comitetul parochiale gr-or. din Helchiu.

Ioane Craioveanu

Parochu si presedinte.

58-3

Nr. 114. 1870.

Concursu.

Pentru ocuparea statiuinei de invetatoriu, de clasa II-a respective a III-a la scola greco-orientala, din comun'a Betlen districtulu Fograsilui, se deschide prin acăsta concursu. Cu terminu pana la 28 Augustu st. v. a. c.

Salariul anualu impreunat cu postul acesta este 250 fl. v. a. cortelu liberu, cu o pivnitia, o gradina de legumi, cum si lemnele trebuințiose de focu.

Doritorii de a ocupă statiuinea invetatoresca; au sa documenteze, ca au absolvutu celu putiu — patru clase gimnasiale, si cursulu teologicu-pedagogicu, si ca pre langa limb'a materna, au si cunoșinti'a limbelor germana, si magiara.

Petitionile insotite de documentele ucesarii, au a se astern scaunului protopresbiterialu gr-or. alu tractului I, alu Fagarasilui, pana la terminul susuaratatu.

Fagarasiu 22 Iuliu 1870.

Petru Popescu

55-3

Protopopu.